

Rätts Styrelsen i Västra Götalands län
Ordförande Kåre Ström
Tvetgatan 277
442 33 Kungälv

Till Rättsenheten
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Ang. Stiftelsen Skogssällskapets verksamhet i förhållande till vad stadgarna föreskriver, bl.a. mot bakgrund av stiftelsens utförsäljning av skogsmark i Svartedalens naturreservat och Natura 2000-område

1. Ärendet

Med anledning av stiftelsen Skogssällskapets utförsäljning av ca 2000 hektar skyddsvärd skogsmark i Svartedalens naturreservat och Natura 2000-område vill Rätts Styrelsen i Västra Götalands län få prövat om dess verksamhet står i överensstämmelse med stiftelsens stadgar och med stiftelsegrundarnas avsikter. Det gäller inte utförsäljningen i sig utan hur den gått till, formerna för den i relation till vad stadgarna föreskriver. Därutöver anger vi även några ytterligare exempel på verksamheter som stiftelsen bedriver och som vi undrar över om de står i överensstämmelse eller samklang med stadgarna.

2. Tidigare skrivelser och kontakter

Med anledning av Skogssällskapets aviserade försäljningsplaner och formerna för detta tog Rätts Styrelsen i Västra Götalands län en första kontakt med Länsstyrelsens rättsenhet och skickade in ett första underlag i maj 2009. I januari 2009 fick vi träffa rättsenheten för att översiktligt redovisa och förtydliga vårt underlag och våra synpunkter. Vi hänvisade även till en större pågående utredning i Rätts Styrelsen i Västra Götalands län regi, en s.k. *översiktlig landskapsekologisk analys, öLEA*, rörande Svartedalens naturreservat och Natura 2000-område. Den avsåg även att belysa frågor kring Skogssällskapets försäljning av de 2000 hektaren skogsmark och väntades bli klar i början av 2010. Vi mötet ombads Rätts Styrelsen i Västra Götalands län att inkomma med en skriftlig sammanfattning i ärendet i samband med att rapporten blev klar. Rapporten, *Vad händer i Svartedalen? – en översiktlig landskapsekologisk analys – öLEA*, är nu klar och biläggs ärendet (bilaga 1). Vi vill särskilt hänvisa till sidorna 88-97 (avsnitt 37-40). Rapporten kommer även att skickas till EU-kommissionen, som i ett svar till Rätts Styrelsen i Västra Götalands län ang. klagomålsanmälan över skogsbrukets påverkan på ett antal Natura-2000 arter, begärt att få ta del av materialet .

3. Bakgrund (med utdrag ur den landskapsekologiska rapporten)

Skogssällskapet

Stiftelsen Skogssällskapet bildades som ideell stiftelse 1912 med ändamål att främja "skogshushållningen och naturvården" och verksamheten finansierades initialt genom donationer. "Skräpmarker" som köptes upp skogsodlades och såldes till kommuner och landsting. 1973 bildades Skogssällskapets Förvaltnings AB, ett helägt dotterbolag till stiftelsen och år 2007 genomfördes en koncernbildning. Under moderbolaget Skogssällskapet AB, återfinns flera dotterbolag samt Skogssällskapets Fastighets AB, som svarar för den kommersiella verksamheten och skall se till "*bästa möjliga avkastning erhålls från koncernens fastigheter utifrån stiftelsens riktlinjer*". Totalt äger man 30.000 hektar mark där syftet anges att "sätta vanhävdade jordbruksmarker i produktion, främst som skog". Totalt äger man 11.500 hektar skog i Lettland och förvaltar även 47.000 hektar åt ett 30-tal kunder. Stiftelsens ekonomiska krav på Skogssällskapet AB är en utdelning på 3% av koncernens genomsnittskapital. Omsättningen 2007/2008 var 1,3 miljarder (exkl. värdepapperoms).

Köpet av Svartedalen

I samband med Assi Domäns planer på att sälja ut sitt skogsinnehav i Svartedalen skapades stor oro, där ideella föreningar fick till stånd ett regionalt samarbete för att förhindra en utförsäljning på öppna marknaden. Lösningen blev att Skogssällskapet 1997 gick in och köpte 3.300 hektar mark för 44 miljoner av Assi Domän. Därefter återköpte staten 1.100 hektar för 10 miljoner genom Naturvårdsverket. Skogssällskapet erhöll även 10 miljoner i intrångsersättning från Västkuststiftelsen och berörda kommuner. Totalt blev kostnaden 24 miljoner för Skogssällskapet. Skogssällskapets dåvarande VD, Carl Henrik Kuylenstierna, kommenterade köpet i GP (97-09-27): "*Vi ser det här som ett köp där vi ska kunna bedriva ett rationellt och lönsamt skogsbruk. Samtidigt är det ett sätt för oss att medverka till att säkerställa ett område i sydvästra Sverige med höga natur- och friluftsvärden*".

Skogsbruket

Skogssällskapet har sedan 1997 bedrivit skogsbruk inom 1151 hektar av reservatsmarken. Rädda Svartedalen har riktat en hel del kritik mot det skogsbruk man bedrivit inom naturreservatet och Natura 2000-området; gallringar i känsliga områden, kalavverkningar och sönderkörda stigar och kulturlämningar. Missnöjet var så stort att föreningen begärde att staten skulle lösa in den mark Skogssällskapet ägde inom naturreservatet.

Försäljningen av Svartedalen

I december 2008 aviserade Skogssällskapet att man ville sälja sitt skogsinnehav i Svartedalen. Stiftelsen styrelse tog 2008-12-02 ett "principbeslut" att sälja marken enligt GP 2008-12-15. Enligt GP köpte Skogssällskapet området 1996 för att utveckla friluftsliv och naturvård och informationschefen Sverker Johansson säger vidare att det har vi uppnått så nu är vi inte rätta ägare längre utan vill flytta pengarna där de gör bättre nytta". Av GP 081215 framgår även att man tagit ett principbeslut att sälja Svartedalen. I september 2009 gick man ut i annonser, i bl.a. GP, där man bjöd ut en "unik" fastighet till försäljning. Som försäljningsunderlag fanns på stiftelsens hemsida en skogsbruksplan med stora avverkningsmöjligheter trots att bevarandeplanen för Natura 2000-området och Länsstyrelsens förslag till reviderad skötselplan ställer krav på stora begränsningar i skogsbruket. I december 2009 sålde Skogssällskapet sin mark till en privatperson, Våge Svensson, för 70 miljoner. En försäljning som om den stämmer, har gett stiftelsen en vinst på 46 miljoner och en värdestegring av investerat kapital på över 300% på ca 10 år.

Föreningen hade dessförinnan på olika sätt agerat för att staten skulle lösa in området, men köpesumman blev för stor och området ansågs inte tillräckligt värdefullt med hänvisning till den regionala skogsstrategin.

Skogsbruket

Från flera håll har framförts kritik mot Skogssällskapet agerande under åren i Svartedalen och bilden av Skogssällskapet är en helt annan än vad GP-artikeln 2008-12-15 förmedlar. Särskilt stor har kritiken varit mot skogsbruket. Exempelvis fick Skogssällskapet i samband med gallringar kring Bottenstugan stark kritik (Stenungsunds tidning 2004-11-03) Detta pga av stora markskador orsakade av tunga skogsmaskiner längs Bohusleden. Föreningen har ansett att flera andra avverkningar varit hänsynslösa och ovarsamma vilka bl.a. redovisats till EU-kommissionen. Vare sig Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, reservatsförvaltaren eller Rädda Svartedalens Vildmark kan ange att Skogssällskapet gjort några större insatser för natur- och friluftsliv såsom man påstått i GP-artikeln 2008-12-15.

Två olika skogsbruksplaner

Som utgångspunkt för en inventering som länsstyrelsen och Skogsstyrelsen lät genomföra 2003 för den del i Natura 2000-område där skogsbruket är tillåtet, användes en skogsbruksplan som stiftelsen Skogssällskapet upprättade 1998. Det resulterade i ett förslag till skogsbruksplan som innebär att 196 hektar (17,1 %) av det 1151 hektar stora området skall undantas från skogsbruk för att skydda de 12 av EU utpekade fågelarterna i Svartedalens naturreservat. Planförslaget har delgetts Skogssällskapet och har av svenska myndigheter redovisats för EU-kommissionen som ett svar på den kritik Rädda Svartedalen riktat mot skogsbruket i området.

Skogssällskapet annonserade ut och sålde det aktuella produktions-skogsområdet inom Natura 2000-området i slutet av 2009. Som försäljningsunderlag fanns en nyligen upprättad skogsbruksplan från 2007. En plan som hade upprättats utan kännedom eller genomförts i samråd med vare sig Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen. I denna skogsbruksplan tas ingen särskild hänsyn till Natura 2000-värdena eller till områdenas bevarandeplaner. Skogsbruksplanen är- vilket även framgår av bilagda öLEA -rapport – mycket bristfällig vad gäller arealen som avsatts för naturvård och som undantagits från skogsbruk. Den är inte heller anpassad till de Natura 2000-krav Länsstyrelsen har riktat i enlighet med den inventering man lät utföra på stiftelsens Skogssällskapets mark 2003 och som har presenterats för EU-kommissionen. Den produktiva mark som i skogsbruksplanen anges med målinriktning skogsbruk och virkesproduktion utgör ca 94 % av arealen. Något som innebär att den mark som skall avsättas för naturvård och undantas för skogsbruk, uppgår till endast 6 %. Detta skall jämföras med kraven på 17 % avsättningar enligt den plan som tagits fram av Länsstyrelsen och som presenterats för EU-kommissionen som erforderlig nivå till skydd för de utpekade Natura 2000-arterna.

Rädda Svartedalens kontakter med Skogssällskapet

Rädda Svartedalens Vildmark har under åren haft flera kontakter med Skogssällskapet och föreslagit olika typer av skötsel- och restaureringsåtgärder på stiftelsens mark. Inget förslag har dock genomförts. I november 2008 skickade föreningen brev till Skogssällskapet där man uttrycker oro över Skogssällskapets skogsbruk i naturreservatet och Natura 2000-området. Föreningen informerar även om att man har planer på att göra en landskapsekologisk analys och ber Skogssällskapet att avvakta med skogliga åtgärder m.m. inom naturreservatet.

Något svar på brevet kommer aldrig och i december 2008 beslutar stiftelsen att marken skall annonseras ut för försäljning. Enligt Naturskyddsföreningens representant i stiftelsens styrelse har inte Rädda Svartedalens brev redovisats för stiftelsens ledamöter före det att beslutet togs att man skulle annonsera ut marken.

I maj 2009 bjuds Skogssällskapet in till en av Rädda Svartedalen anordnad offentlig hearing om Svartedalen, men ingen representant från Skogssällskapet kommer på mötet. Först i juli 2009 hör Skogssällskapet av sig till föreningen och bjuder in till möte för att diskutera hur man skall genomföra en utförsäljning av naturreservatet. Föreningen föreslår istället att få träffa stiftelsens styrelseledamöter för att diskutera alternativ till en utförsäljning på den öppna marknaden och redovisa resultat från inventeringar och vad som hittills framkommit i arbetet med den landskapsekologiska analysen. Ordförande Björn Sprängare svarar i brev att stiftelsens styrelse tagit ett enhälligt beslut att sälja Svartedalens naturreservat. Det är därför inte aktuellt med något möte mellan föreningen och stiftelsens styrelse.

Frågor angående verksamhet i förhållande till Skogssällskapets stadgar

Med anledning av ovanstående vill föreningen Rädda Svartedalen ställa följande frågor till Länsstyrelsens rättsenhet:

1. Har beslutet om försäljning av Svartedalen tagits i behörig ordning hos stiftelsen Skogssällskapet? Finns ett konkret beslut att sälja markinnehavet i Svartedalen? Vem har undertecknat köpeavtalet?

2. Vad finns för rutiner vad gäller bl.a. delegation av beslut? Hur tas viktiga beslut på olika nivåer i Skogssällskapet?

Anm. 1 Per Wramner, som är styrelseledamot i stiftelsen Skogssällskapets styrelse sedan många år, anger i ett mail 2009-01-30 bl.a. följande ” På skogssällskapets senaste styrelsemöte i mitten av december informerades vi om planerna på en försäljning på den öppna marknaden. En försäljning måste godkännas av styrelsen. Det var bara information, ingen beslutspunkt, men jag framhöll det olämpliga i en sådan försäljning, både ur naturvårdssynpunkt och med tanke på Skogssällskapets status som allmännyttig stiftelse med naturvård som ett av två syften (det andra skogshushållning)” Detta mail biläggs (se bilaga 2).

Anm 2 Klas Hjelm på Naturskyddsföreningen riks (suppleant till Per Wramner i styrelsen) återger i mail vad Per Wramner anförde på stiftelsen Skogssällskapets styrelsemöte 2009-12-04 som inlägg under punkten Svartedalen på dagordningen. Per Wramner anser att frågan hanterats felaktigt och att ärendet borde ha återkommit till styrelsen för slutligt beslut och begärde att få detta antecknat till protokollet. Ordförande Björn Sprängare höll med om att han agerat fel, att han skyllde på en stressad situation och att han inte haft helt klart för sig vad protokollet exakt sade. Klas Hjelm kan konstatera att VD Svante Scherman på Skogssällskapet givit honom felaktiga upplysningar när han påstod att han som VD hade styrelsens mandat att genomföra köpet (se bilaga 3).

Rädda Svartedalens kommentarer:

Det förefaller som om VD i Skogssällskapet har fått i uppdrag att sälja hela markinnehavet i Svartedalen utan att det skett en återkoppling för ställningstagande och beslut i stiftelsens styrelse. Om uppgifterna i bilagda mail (bilaga 2-3) stämmer har inte stiftelsens styrelse formellt fattat ett beslut att sälja Svartedalen för 70 miljoner kr till Våge Svensson. Beslutet tycks vara taget av VD hos Skogssällskapet.

Anm 3. Rädda Svartedalens Vildmark har i tidigare skrivelser till Skogssällskapet försökt förmå sällskapet att avvakta med en försäljning tills vår utredning, den landskapsekologiska analysen om Svartedalen blivit klar och redovisad, Den innehåller mycket ny kunskap och viktiga data vad gäller Natura 2000, men Skogssällskapet har inte velat avvakta vår utredning och inte heller att vi skulle få komma till stiftelsens styrelse och redovisa vad som hittills framkommit i densamma. Även Naturskyddsföreningen (riks), som för övrigt har en representant i stiftelsens styrelse, har i brev till Skogssällskapets styrelse och ordförande Björn Sprängare framfört stark oro över utförsäljningen av markinnehavet på den öppna marknaden och uppmanar stiftelsens styrelse att bjuda in

Rädda Svartedalens Vildmark, där föreningen ges möjlighet att presentera sina nya uppgifter (se bilaga 4). Skogssällskapet har inte svarat och tillmötesgått föreningarnas begäran.

3. Kan stiftelsen Skogssällskapet verka i andra länder? Hur bedrivs tillsynen där? Är det förenligt med stiftelsens stadgar?

Anm 4. Bakgrunden är Skogssällskapets snabba och omfattande expansion av markköp och verksamhet i de Baltiska länderna, bl.a. i Lettland (se även ovan)

4. Kan stiftelsen mot bakgrund av stadgarna ha verksamhet som rör husbyggnation och vindkraftsetablering?

Anm 5

I Lerum har Skogssällskapet köpt mark av kommunen i syfte att bygga ett 50-tal småhus, där kommunen även beslutat att ta fram en detaljplan för området. (se Lerums tidning 2008-04-17, där VD på Skogssällskapets Fastighets AB säger ” Vi vill visa att skogen kan användas för så mycket mer än virkesproduktion Vi vill medverka i samhällsutvecklingen. Vi hoppas att Lilla Bråta skall tillföra impulser till vad som är bra boende”

5. Varför har stiftelsen Skogssällskapet inte anpassat sitt skogsbruk och sin skogsbruksplan till Natura 2000 - värdena? Är en skogsbruksplan utan hänsyn till Natura 2000 förenligt med stadgarna?

Anm 6

Skogssällskapet annonserade ut och sålde det aktuella produktionsskogsområdet inom Natura 2000-området i slutet av 2009. Som försäljningsunderlag fanns en nyligen upprättad skogsbruksplan från 2007. En plan som hade upprättats utan kännedom eller genomförts i samråd med vare sig Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen. I denna skogsbruksplan tas ingen särskild hänsyn till Natura 2000-värdena eller till områdenas bevarandeplaner. Skogsbruksplanen är- vilket även framgår av bilagda öLEA -rapport – mycket bristfällig vad gäller arealen som avsatts för naturvård och som undantagits från skogsbruk. Den är inte heller anpassad till de Natura 2000-krav Länsstyrelsen har riktat i enlighet med den inventering man lät utföra på stiftelsens Skogssällskapets mark 2003 och som har presenterats för EU-kommissionen (se även ovan). Den produktiva mark som i skogsbruksplanen anges med målinriktning skogsbruk och virkesproduktion utgör ca 94 % av arealen. Något som innebär att den mark som skall avsättas för naturvård och undantas för skogsbruk, uppgår till endast 6 %. Detta skall jämföras med kraven på 17 % avsättningar enligt den plan som tagits fram av Länsstyrelsen och som presenterats för EU-kommissionen som erforderlig nivå till skydd för de utpekade Natura 2000-arterna (se även bilagda rapport, bilaga 1).

Kungälv den 7 mars 2010

Kåre Ström
Ordförande i Rädda Svartedalens vildmark
Tvetgatan 277
442 33 Kungälv
Tel 0737-723204.

Bilagor:

1. Rapport Vad händer i Svartedalen? En landskapsekologisk analys – öLEA.
MN Naturdokumenta, Michael Nilsson. (ett uppdrag av Rädda Svartedalens Vildmark).

2. Mail 2009-01-30 från styrelseledamoten i stiftelsen Skogssällskapets styrelse, Per Wramner till Rädda Svartedalens ordförande Kåre Ström ang. en punkt om försäljning av Svartedalen på styrelsemöte 2008-12-02.

3. Mail 2009-12-07 från Klas Hjelm på Naturskyddsföreningen riks(suppleant till Per Wramner i Skogssällskapetets styrelse), där han återger vad Per Wramner anförde under punkten Svartedalen på stiftelsens styrelsemöte 2009-12-04.

4. Skrivelse från Naturskyddsföreningens Ordförande Mikael Karlsson till stiftelsen Skogssällskapetets styrelse och ordförande Björn Sprängare med en uppmaning till styrelsen att inbjuda Rädda Svartedalens Vildmark till ett möte där föreningen ges möjlighet att redovisa sina nya uppgifter.

5. Stiftelsen Skogssällskapetets stadgar.